

**Златна
роза**

Фестивал на българския
игрален филм
Варна 23-29.9

**Golden
rose**

**Bulgarian feature
film festival Varna**

неделя, 25 септември 2022

фестивален бюлетин

ДЕСИСЛАВА ЧУТУРКОВА, РЕЖИСЬОР НА ФИЛМА „КОВАЧЪТ“: ПРЕЗ РАЗКАЯНИЕТО КЪМ СВОБОДНИЯ ИЗБОР

Защо реши да разказваш приказна история чрез липсата на слово, изборът има ли връзка с образованието ти, където е важно словото?

Първоначално имахме идея да включим и слово във филма, но в хода на работата ни установихме, че силата на действието и звуковата картина са много по-въздействащи за нашия проект. Посветихме немалко време в търсене на точния изказ на „Ковачът“. Разказът чрез звук се оказа най-верният ключ за нас, може би защото главният герой е ковач, а неговата основна дейност е свързана именно със звука. Бях поставила задача на студентите ни от НАТФИЗ, където съм асистент, да потърсят подходящи визуални решения на откъси от световната литература и драматургия. Едно от предложенията беше да работим върху приказката от Братя Грим, което дойде от завършилията тази година млад актьор Мариан Дулчев. Така започна всичко.

Приказката на Братя Грим винаги ме отвеща към „Приказка за стълбата“ от Смирненски, кое според вас е най-голямото изкушение днес и има ли възможност освен чрез филма да видим като спектакъл „Ковачът“, защото магията на театъра при живото изпълнение ще е изключителна?

Според мен най-голямото съвременно изкушение е илюзията, че всичко ни е позволено. Разбира се, ние имаме своето право на свободен избор, но някак пропускаме да се замислим за последиците от избора ни върху нас и околните. Все едно всички трябва да ни изтърпят, дори са длъжни да го направят и ние с пълно право сме в центъра на вселената. Може и да бъде названо като егоизъм, а може и да се разгърне в повече нюанси. Лошото е, че често пъти нашето осъзнаване се оказва малко късно, но все пак важно е да има време за разкаяние, дори и това да бъде в последния възможен момент. Това е и една от темите във филма. Дори и да е миг преди да те сграбчат, пак си струва. Със сигурност въздействието на живото изпълнение би било изключително. Тъй като всички ефекти във филма могат да се изпълнят и на сцена. Обмисляме двете последователни представяния на произведението – кино версия и театрална версия. Много ми е интересно какви ще бъдат впечатленията на зрителя и от двата подхода към класическия и бих казала вечен разказ на Братя Грим.

Елица Матеева

Филмът „Ковачът“ ще бъде показан на
26.09.2022 (понеделник) от 14.00 ч.

ИЛИНА ПЕРЯНОВА, РЕЖИСЬОР НА ФИЛМА „МЕЖДУ МЕН И ТЕБ“

Как бихте определили посланието на филма?

„Между мен и теб“ е филм, който ни превежда през вътрешния свят на главната героиня Силвия. Темата на филма са емоционалните преживяванията на една млада жена след като неотдавна е направила аборт, чувството за вина, както и неустойчивостта на една съвременна двойка. Тема е и обществена нагласа към аборта, както и натискът, който се оказва върху жените във връзка с взимането на едно такова решение.

Филмът разглежда тези теми през аудиовизуален разказ, изпълнен с много символи и препратки към световни творби. Посланието не е еднозначно. Ключовото е правото на всяка жена да взема решения, свързани със собственото ѝ тяло. Особено с оглед на това, че в наши дни има световни тенденции правата на жените отново да бъдат ограничавани. Не за първи път във Ваш филм музиката е интегрална част от сюжета и носител на смисъл. Колко важна за Вас е комуникативната роля на музиката?

Музиката е изкуството, което най-лесно може да бъде възприето, както на съзнателно, така и на подсъзнателно ниво. Тя преминава през всяка фибра на тялото и достига до сърцето. Една песен може да те разплаче или размее по-бързо от филм. Музиката ме възхвалява, тя в действителност е един от основните носители на емоция и смисъл във филмите ми.

Късометражният Ви филм „Изяж ме!“ е мюзикъл. Как се снима този жанр в България?

Мюзикълът навсякъде е сложен жанр. Поради спецификите в драматургията му, съм забелязала, че хората или харесват или мразят мюзикъли. В България и на Балканите нямаме традиция за създаване на авторски мюзикъли. Ето защо тук това кино се възприема с още по-голяма трудност както от българите, така и от западните селекционери и фестивали. Все пак правенето на мюзикъли за мен лично е удоволствие, независимо от неразбирането, което понякога срещам, и от финансовите пречки.

Образованието Ви, свързано с кино и театър, преминава в различни европейски държави. Как разнообразният опит помогна за формирането Ви като режисьор?

Когато за първи път се запознах със заглавната работа в театъра, бях на тринадесет години. Преподавател в театралната школа в моето училище беше актьорът Йордан Биков. Правихме пиеси на френски език. Процесът там запали в мен желанието да се занимавам с режисура. Изчела много от класическата театрална литература, и минала вече през подготвителна школа в НАТФИЗ, Варна, че режисьорът трябва на първо място да бъде и актьор. И така преминах през множество театрални обучения във Франция, Дания, Индия, докато накрая не завърших бакалавърската си степен в театралния департамент в НБУ. Постепенно киното навлезе в живота ми, като завърших магистратура в Балтийската академия в Естония. И сега често ходя на обучения за актьори – например в момента ми предстои семинар при Ивана Чубук, съвременно гуру за актьорски техники. Опитът ми дава основно дълбочина при работата с актьора. Аз знам процесите, през които той/тя преминава, и обичам да градам заедно образи, действия, както вътрешни, така и външни – „да дълбаем“ заедно. Като цяло съм от режисьорите, които обичат репетиционния процес. Формиращо за живота ми е това, че съм живяла и учила в няколко държави. Това ми даде перспектива да се докосна до различни артистични школи и ми даде кураж да търся своя собствен стил и изказ като артист. А театърът винаги ще остане голяма част от живота ми. В момента един от проектите, по които работя, е за сцена.

Можете ли да споделите информация за пълнометражния игрален филм, по който работите?

Мога да споделя заглавието на филма – „Музикалната къща на Нора“. И тук ще има много музика, като ще противопоставим конкретно два музикални жанра. Другото, което мога да споделя е, че централен персонаж е тийнейджърка, като в България рядко се снимат филми за тази аудитория. Останалото – по-нататък!

Боян Цанев

Филмът „Между мен и теб“ ще бъде показан на
26.09.2022 (понеделник) от 14.00 ч.

НАДЯ ТОДОРОВА, РЕЖИСЬОР НА ФИЛМА „НЕБЕТО ЗАД ХЪЛМА“

„Небето за хълма“ е история, която показва загубата на любим човек през погледа на 6-годишно момиче. Вие самата освен режисьор, сте и създател на сценария. Как се роди идеята за сюжета?

Загубих гяго си през 2014. С него бяхме близки – той обичаше да ми пее стари градски песни и да разказва истории от живота си в Либия. Всичко се случи много бързо и нямаш време да се сбогувам с него. Странното беше, че първите месеци след смъртта му се чувствах точно като малко дете. Имах нуждата някой да ме хване за ръка. Следващите няколко години се обърнах към поезия, но не беше достатъчно. „Небето зад хълма“ се роди в един от онези моменти, в които просто за пореден път болезнено усещах липсата му. Превърна се в своеобразен начин да му кажа сбогом и да уважа всичко, което ми е дал. Надявам се и да е поне мъничка утеха за всеки, който е загубил любим човек.

Завършила сте сценарно писане в чешката академия FAMU. От само себе си ли дойде и желанието лично да се заемете с реализацията на своите сценарии и кое при вас е водещо – писането или режисурата?

Имам лек проблем с оставянето на контрола върху работата си в чужди ръце. Когато започнах да пиша по-сериозно, бързо осъзнах, че моите лични истории са точно това – лични – и никои няма да може да ги разкаже по начина, по който са в главата ми. Или може би ще може! Просто още не съм намерила този човек. Когато става въпрос за работа – когато съм наета за чужд проект – е различно. Даже ми харесва да видя чуждата интерпретация на работата си. Но с лични проекти е малко по-трудно. Затова се захванах и с режисура. Със сигурност обаче писането за мен е водещото. Сценарият е царя на един филм или сериал. За съжаление това често се подценява в нашите среди.

Какви са амбициите ви оттук-нататък?

Подготвям първия си пълнометражен документален филм, както и първата си пиеса. Театърът всъщност беше детската ми любов, така че малко или много се връщам към корените на мечтите си. Амбициите ми се въртят около това да разказвам истории, които имат значение. Дори да е само за един човек – пак ще ми е достатъчно. Както и да не спирам да работя над усъвършенстването на занаята си. Да мога да се обърна назад след години и да се гордея със себе си, да мога да си кажа, че съм дала всичко, на което съм била способна, и малко отгоре. Това е важното за мен.

Гая Жекова

Филмът „Небето зад хълма“ ще бъде показан на 26 септември 2022 г. (понеделник) от 10:00 ч.

ТЯНИТА ГАНЧЕВА, РЕЖИСЬОР НА ФИЛМА „VOX POPULI“: „НИКОГА НЕ СЪМ ПОГЛЕЖДАЛА БЪЛГАРИЯ ОТСТРАНИ“

Историята, която разказвате във филма – реална ли е, или напълно измислена?

Прототипът на актрисата, която във филма се играе от Светлана Янчева съществува – една позната, която свири в плевенската филхармония, в извънработно време гледа прасета. А историята е измислена. У нас само чумата по прасетата винаги е истинска.

Как Ви откри сценариста Светослав Овчаров, или вие го намерихте?

Филмът „Сестра“ беше на Лондонския VFI фестивал. В Лондонското филмово училище бяха организирани среща със Светла Цоцоркова, тя го е завършила и в училището непрекъснато я дават за пример като особено успешен свой възпитаник. Не можах да отида на тази среща, но после потърсих Светла и се видяхме. След това отидох да работя като стажант във филма „Залог“ на Светослав Овчаров. Там се уговорихме като „бартер“ за моята работа, той да ми напише сценарий за дипломна работа. Шегувам се, разбира се. Светла и Светослав решиха да ми помогнат да се дипломирам.

Защо решихте да разкажете история от България, а не от Лондон, където учите?

Защото България е страната, която познавам и обичам. Обичам я с болка и състрадание. България е като кръст, който носим цял живот. Също като героите от нашия филм.

Правихте ли кастинг на актьорите и как се спряхте на Светлана Янчева за централната роля?

Ролята е написана специално за Светлана. Радвам се, че се съгласи да участва в студентска дипломна работа. Тя е като магнит на екрана, а и не само. Например като се обадихме на Елена Замяркова да дойде да изиграе едно епизодче, тя пристигна от другия край на Европа, само защото разбра, че ще снима със Светлана. А Иван Савов и Сашо Доинов дойдоха, защото са приятели на Светослав и Светла. Ако нещо научих от този филм е, че кино се прави с приятели.

Като режисьор, който учи в Лондон, как изглежда България отстрани?

Никога не съм поглеждала България отстрани. Нима можеш да погледнеш белия си гроб отстрани?

Деян Статулов

Филмът „Vox Populi“ ще бъде показан на 26. 09. 2022 (понеделник) от 14:00 ч.

**ГАЛИНА Д. ГЕОРГИЕВА, РЕЖИСЬОР НА ФИЛМА
„КОКИЧЕТА В КРАЯ НА ВЛАКА“:
„ОТРИХ ТАЗИ ИСТОРИЯ НА СЪН“**

След една романтична история във „Френско кино“, сега снимате футуристичен филм. Защо се насочихте към този жанр?

По време на пандемията много мислех за бъдещето. Питам се как ще продължим да живеем в една среда, която става все по-токсична, при това тъкмо поради нашите действия. В онзи момент, в който светът беше спрял, струваше ми се, че всичко казано за миналото няма значение, а само това, което предстои – с нас и средата край нас.

Как открихте тази история, какво Ви провокира, да разкажете този филм?

Отрих тази история на сън. В поредица от сънища виждах една жена, която иска да стигне края. Един влак, който няма край. Цветна градина и мъж, който се грижи за цветята, сякаш бъдещето зависи от тях. И някъде там се зароди и идеята, че цветята дават енергия. Използвах тези сънища като основа и на фабулата, и на визията на филма.

В българското кино нямаме традиции в този жанр. Какви референции ползвахте, за да изградите тази визуална концепция?

Нямаме, така е. За сметка на това по света има много. Визуалните възхновеня на филма могат да бъдат намерени в „Бразилия“ и „12 маймуни“ на Тери Гилиъм, в „Деца на хората“ на Алфонсо Куарон, в някои неща на Стенли Кубрик и разбира се във видео играта „Fallout“, в чиято ретрофутуристична стилистика преди няколко години се влюбих. Така се получи едно бъдеще, което много прилича на миналото.

Как се приема филма от публиката, какъв му е фестивалния му живот?

Международната му премиера бе на фестивала в Краков (А категория), където филмът отключи толкова много теми, че Q&A сесията продължи час и половина. На другия ден ми взеха интервю и от полската национална телевизия. Беше голяма изненада, но докато се разхождах из Краков си дадох сметка, че в този град цветята са на особена почит, те са навсякъде – от цветните витражи на Виспянски, до бугки по улиците. През есента предстоят още фестивали, а между временно филмът беше селектиран в конкурсната програма на Московския кино фестивал. Отказах по ясни причини, с известна тъга, но с чиста съвест.

Върху какво работите в момента? Да очакваме ли дебютен пълнометражен филм?

Че работя, работя, но дали да го очаквате скоро – това никак не зависи само от мен. Иначе развивам този свят, който съм заложила в „Кокичетата...“ Историята е друга, но светът и проблемите му са близки.

Деян Статулов

Филмът „Кокичета в края на влака“ ще бъде показан на 26.09 от 14:00 ч.

**ОРЛИН МИЛЧЕВ, РЕЖИСЬОР НА ФИЛМА
„ИЗКУСТВОТО ДА ПАДАШ“:**

Действието на филма се развива в софийския квартал „Надежда“, който много добре познавате. До къде се простира Вашата авторска намеса в сценария на Нега Филчева и Марин Дамянов?

Действието на филма се развива из цяла София - от периферията на града до центъра. Снимали сме в Люлин, Борово, Лазера, Центъра и др. Според мен от един момент нататък е трудно да се каже къде свършва сценария на Нега и Марин Дамянов и започва моята режисьорска интерпретация. Определено тази история е силно възхновена от личния опит на Нега Филчева. Аз пък като режисьор съм се опитал да я поставя в среда и персонажи, които познавам, да стъпя върху автентична основа и така да я нагерадя авторски. За добро или лошо съм отраснал в крайните софийски квартали и веднага разпознах в семейството на Борислава и историята ѝ конкретни хора и места, които съм срещал по пътя си.

Разполагате с тежка артилерия от актьори като Ивайло Христов, Светлана Янчева, Иван Бърнев, Валери Йорданов, както и с един от най-опитните оператори - Емил Христов. Това помага или по-скоро може да попречи на един дебютант?

Да, имах честта да работя с невероятни професионалисти и хора, най-вече. За мен лично, това много помогна. Може би, защото успях да ги мотивирам за всичко, което правим преди или по време на снимките и да ги убедя в смисъла на стилистиката, процеса и изразните средства, с които разказваме тази история. Истината е, че големите професионалисти искат само едно – да знаят защо правят нещо и това ли е оптималния път. След това нещата тръгват. Научих много от всички – това са някои от най-големите български кино актьори, а за Емил Христов каквото и да се каже ще е малко – много не подозирах, че освен гениален оператор и творец, той е един от най-забавните и топли хора, които може да срещнете.

Имате голям опит в късометражното кино. Снимал сте музикални видеоклипове и веб формати. Какво беше най-голямото предизвикателство при този пълнометражен дебют?

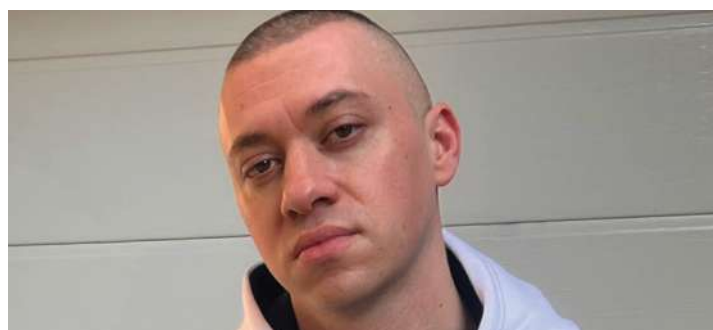
Пълнометражният филм е най-трудната форма, мечтаният гракон за всеки режисьор. Предизвикателствата бяха много: да спечелиш екипа на своя страна като дебютант, да изградиш точния каст и баланс между по-младите Елена Замяркова, Поли Негкова и Мартина Троанска и по-опитните актьори, риска на бойните сцени... Работата с Емил Христов и Орлин Руевски пък изискваше да съм максимално подготвен и мотивиран във визуалните решения. Но най-вече, голямата ми цел беше да разказвам автентично и без патос тази история. Да я поставим в реалността, да работим без капка добавена захар или подсладители и да оставим зрителя да стане естествена част от живота на Борислава, да ни повярва и да се потопи в историята.

В киното е много важен втория филм. Какви проекти Ви предстоят?

Вече усилено работя по сценария за втория си пълнометражен филм. Той е по-скоро криминална драма, която изследва социалните и духовни аспекти на едно убийство от недалечното минало. Филм за съвестта на убиеца, но и за съвестта на обществото, в което живеем.

Росен Спасов

Филмът „Изкуството да падаш“ ще бъде показан на 26.09.2022 (понеделник) от 20.15 ч.

**ВАЛЕРИ ЙОРДАНОВ, РЕЖИСЬОР НА ФИЛМА
„ШЕКСПИР КАТО УЛИЧНО КУЧЕ“:
„НИКОГА НЕ СМЕ СЕ СЪМНЯВАЛИ В ТОВА, КОЕТО ПРАВИМ“**

Преди „Шекспир като улично куче“, заедно с Иван Владимиров („Сцени от живота на една актриса“) направихте „Кецове“. Защо решихте сам да реализирате този проект?

Идеята за филма „Кецове“ и за съвместната ни работа с Иван се роди, колкото приятно-случайно, толкова и под натиска на външни пречки и фактори, които често карат човек да е „изобретателен“, да търси и намира изходи... Вече бях написал сценария и историята силно ме вълнуваше. Имах опита и натрупванията, но не се бях сблъсквал с огромните административни и бюрократични дупки и капани, заложили в родното ни кинопроизводство – не без умисъл. И днес те са пречка за много млади колеги. Мисля, че и Иван Владимиров тогава беше попаднал в подобна патова ситуация. Срећнахме се, той хареса сценария и... двамата се преборихме с всичко останало. Разбира се, с пълната вяра и подкрепа на тогавашните ни продуценти от „Гала филм“. Основният психофизически натиск в подготовката и заснемането на филма поехме двамата с Иван и знаехме, че „Кецове“ е подготовка за бъдещите ни индивидуални проекти.

Как се роди идеята за „Шекспир от квартала“?

Мисълта за импровизация над „Шекспир от квартала“ се появи много преди „Кецове“. Много преди да знам, че ще се занимавам с тази професия. Бях тийнейджър, живеех „на тази улица и с тези хора“ и я описах в разказ. През годините се сещах за нея, защото все още се чувствам огромен дължник на един човек от този разказ. Във филма ролята му се изпълнява от Захари Бахаров. Първоначално си мислех, че ще напиша роман или новела, което щеше да отнеме много по-малко време от реализацията на филма... По-късно усетих, че в историята има твърде много хляб, твърде много подистории и герои, всеки един от тях може да изнесе на гърба си „собствен филм“. Имаше материал за прекрасен сериал и точно това ме провокира да концентрирам и събера разказа. Не е лесно да се съсредоточиш върху един герой, когато всички останали около него просто крещат: „Разкажи и за мен!“.

Заглавието на филма е необичайно. То носи изначалния заряд във филма. С какво ви привлече уличната драма?

Тя не ме е привлякла, израснал съм си с нея и се познаваме много добре, твърде близки сме си. Ако трябва сега да я назова или кръстя, по новите начини за жанрова квалификация бих я нарекъл „екшън-драмедия“, но не искам да ѝ давам чуждица за име. Уличната драма няма име, има си собствен живот и той е познат на хората до безизходица. И дори когато е смешен, той носи със себе си някаква постоянна тъга или усещане за загуба. Сигурен съм, че негово величество зрителят, след като изледа филма, ще има нужда от пауза и ще се почувства по-добре. Като след провокиращ разговор, в който е направил връзката между кучето, Шекспир, улицата и собствения си живот. (В произведенията на Шекспир няма кучета... Само в едно от тях се споменава.)

Какви референции използвахте с оператора Борис Славков при изграждането на визията?

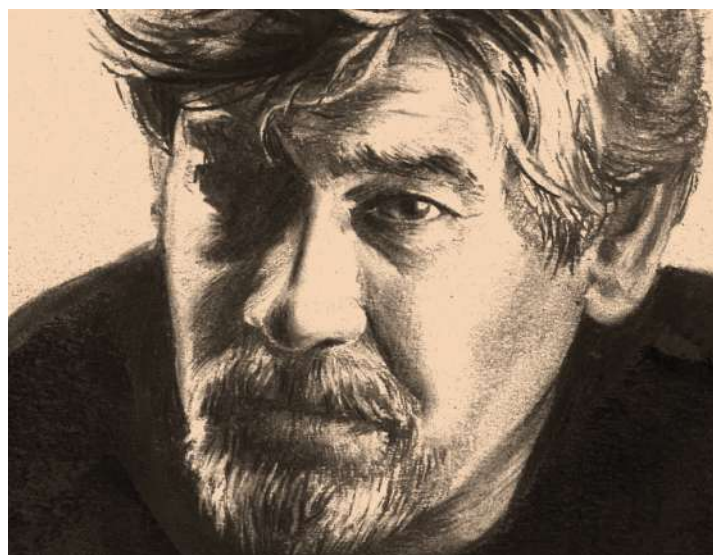
Изключително съм щастлив и осъзнавам, че имах огромния шанс да се срещна и работя с Борис Славков. Невероятен оператор! Със собствен нюх и вкус, усещане за драматургия и технически познания. За трите седмици снимачен период нито веднъж не се е налагало да се съмняваме или да се убеждаваме в това, което правим. Снимахме бързо и с малко губли, а когато Борис ми е „сервирал“ изненадващ кадър, винаги е бил в посоката и се е случвал по-добре от това, което сме си говорили предварително „на маса“. За нас референциите идваха от филми като „Пророк“ и „Ръжда и кости“ на Жак Одиар или „Градът на Бога“ на Фернандо Мејрелес и Катя Лунд и „Любовта е кучка“ на Алехандро Иняригу. Историята на героите ни е заснета „нахално и мръсно“, почти като със „скрита камера“, без излишни цветове и широки, поясняващи ситуацията кадри. Камерата е „зад героите“ и „с тях“ през цялото време. Има и субективно заснети епизоди в екшън сцените, те помагат историята да е разказана документално и конкретно. Без излишно подчертаван сантимент, за което много помогнаха и актьорите ни.

Повечето актьори във филма са непознати на широката публика, особено на тази, която не ходи на театър. Как намерихте тези млади хора?

С търсене... Изледах десетки представления, срещнах се със стотици младежи, повечето кастинги правех самостоятелно, очи в очи... Тук искам да подчертая колко голяма и талантлива група от млади актьори завършиха през последните две години НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ и какъв огромен удар им нанесе тази пандемия... Затова ще си позволя да призова: колеги, моля ви, гледайте младите ни колеги! Оглеждайте се, когато имате нов проект, защото – уверявам ви – дори не подозирате колко много гух, умения и свеж поглед носят те със себе си. Ще представя тримата, които се пребориха и с кастингите и с изпълненията на първите си главни роли в киното по брилянтен начин. Това са Владислав Стоиценов, Васил Илиев и Елеонора Иванова. Сигурен съм, че след като ги гледате, ще се съгласите с мен. Имаше още много младежи, които направиха прекрасни кастинги, някои от тях участват в отделни епизоди на филма.

Деян Статулов

Филмът „Шекспир като улично куче“ ще бъде показан на 26.09 2022 от 18:00 ч.

**ИЗ „КОЛКО Е ЛЕСНО ДА БЪДЕШ ОБИЧАН.
25 ИСТОРИИ ОТ УЧЕНИЦИТЕ НА СТЕФАН ДАНИЛОВ“**

Стефания Колева (випуск 1992–1996)

За Стефан може много да се говори, но той е изживяване. Стефан не може да бъде разказан. Той е широка гуша, емоция. Един от най-ярките спомени е писмото, което ни изпрати за завършването. Тогава снимаше в Италия сериала „Октопод“ и не успя да присъства на нашето дипломиране.

Мили мои патриоти, радост моя, болка моя, грижа и надежда, моя „опера за три гроша“ за четири години, небесен мой отряд, хубавци мои! Не вярвайте на ония, които ще ви кажат, че нарочно съм заминал, за да не ме видите, че съм тъжен. Не вярвайте на ония, които ще ви кажат, че нарочно съм заминал за Рим, защото не държа достатъчно на вас. Кажете им, че вашият Мастер е заминал, защото всички римски трупи ви искат по сцените си. Кажете им, че вашият Мастер е заминал, за да помоли папата да ви благослови за онова, което ви предстои. Това е моят последен урок, най-важният. Урокът е: ние ли принадлежим на професията, или професията принадлежи на нас, ние ли принадлежим на театъра, или театърът принадлежи на нас. Артистичета мои, талантливи, толкова неща исках да ви кажа през тези години, толкова неща исках да ви кажа, толкова неща ви казах, а ми се струва, че сега започваме отново. Изкуството има само начало, дълбоко вярвам в това и в това начало ние бяхме заедно. Затворете очи и си спомнете улица „Раковска“, онзи наш първи учебен ген, прекрасните ветрове на незабравимата младост, ония прекрасни пламъчета на тази прекрасна магия, наречена театър, които заедно разплавахме в шепите на тия наши чудесни, смешни, трудни, великолепни четири години. Стояхме на дървото „Лазарица“, живяхме в „Домът на Бернарда Алба“, летяхме с „Небесният отряд“, радвахме в „Опера за три гроша“.

Днес е вашият голям празник. От сега нататък ще ви оценява публиката, времето, животът, бъдещето. Някога в началото на века Вазов пише: „Младостта и бъдещето могат да бъдат великодушни“, а вие сте и млади, и бъдещето е във вас. Бъдете великодушни, мили мои! Ще изгрява през годините слънцето и ще залазва, ще ни намизгат приветливо звездите и цветовете на сезоните ще ни напомнят, че всичко тече. И ще се качвате на сцената всяка вечер, мили мои, и ще слизате от нея, разплакани или усмихнати, повели след себе си благодарните зрители към ония благословени светове, където всичко е театър. На добър час, мили мои малки артисти! Здравейте колеги!

И когато ви е трудно, когато не знаете какво да правите, когато капките на злобата или неуспеха се стоварят върху младите ви невинни глави, не се отчайвайте, просто вдигнете глава, усмихнете се, спомнете си за вашия великолепен клас и си кажете: „Къде си, Мастер?“, и аз ще бъда до вас, защото ви обичам. На добър час, мои малки мастър! Горее главата!

Валери Йорданов (випуск 1992–1996)

Най-важният урок

Има съвети от Мастъра, които и до днес ми служат винаги когато ми е трудно. Събирах си ги през годините и си ги оформих като помощни средства:

* Ако ти е много трудно и мислиш, че си сам – погледни назад. Не търси „приятели“. Поговори със себе си преди време.

* Умореният актьор е най-добър. Защото няма сили да играе излишните неща и е най-конкретен.

* Когато си несигурен в самото начало, се концентрирай там, не мисли за финала. Той така или иначе ще дойде.

* Ако в края на всеки въпрос на героя си сложиш наум „да му е а майката“, ще усетиш реалната енергия на въпроса. Да започнем с „Да бъдеш или да не бъдеш?“ или с „Ромео?! Защо си ти, Ромео?“.

* Дори гласът ти да е слаб, глух или уморен, ако наистина искаш да кажеш нещо и знаеш защо го казваш, задължително ще те чуят.

* Не позволявам да ме черпят. Не искам да подарявам грешно впечатление на „тях“ и на мен самия.

* В театъра и в живота е като в бокса. Не трябва да мислиш за втория рунд – той може и да не се случи за теб. Всеки удар е конкретен, неочакван и се случва тук и сега.

* Външните средства са помощ за „безпомощния актьор“. Но и те могат да бъдат верни, дори „гениални“, ако не мислиш, че ти си такъв.

* Талантливият човек има един-единствен враг! Внимавайте с амбициите си...

За „полезното“ самочувствие

Стефан Данаилов имаше особено отношение към гумата „самочувствие“ и начина, по който тя се възприема. Не харесваше високомерните хора, нито тези, които не забелязват какво се случва около тях, докато се занимават само със себе си. В същото време ми показваше, без да размахва пръст, как да преследваме целите си и да сме стабилни. Учеше ни да сме твърди. Независимо дали сме на сцената, в кадър или в труден момент от живота си. Това е така нареченото полезно самочувствие, или конкретност без пугра. Трудно се възпитава или култивира и мисля, че той го търсеше в бъдещите си студенти още на приемните изпити. Неслучайно във всичките му класове имаше доста бивши спортисти или хора, които са имали различен и труден начин на живот. Мисля, че ги усещаше още на изпитите. Спортът и трудностите са много добра подготовка за характера и изграждането на самочувствието. Мастъра имаше изключителна интуиция за това. Веднъж ни каза в час: „Деца, не е задължително добрият актьор да е чел много книги или да може да говори дълго и красноречиво. По-важното е да е интуитивен. И да има вяра, да се остави на собствените си усещания“. Тогава разбрах, че тази вяра в себе си е представата му за полезно самочувствие.

Да ти преподава най-големият

Имал съм огромно притеснение от него през всичките години, та чак до последната ни среща. От приемането ни до неговата кончина – не спрях да говоря на своя професор на „вие“. Правил ми е забележки за това, веднъж дори много ми се скара, но не успях да спра и това е разбираемо. Гледал съм всичките му филми като дете, по-късно и постановките. Не можах да си изкривя езика да му кажа „Ламбо“ или „ти“. Само „Мастър, Вие...“. Три месеца преди да кандидатствам, го намерих в театъра. Предната вечер бях гледал „Цената“ на Артър Милър¹, където той, Мария Каварджикова и Кирил Кавдарков бяха брилянтни. През нощта не спях, казах си: „Това е. Искам да опитам“. На следващия ден чуках на гримьорната му. Посрещна ме по гащи, минаваше текст за вечерно представление. Смееше се и говореше хем по телефона, хем с мен. В паузите, докато слушаше човека отсреща, ми подаде лист. Беше конспект с необходимите неща за кандидатстване, задраска две-три точки, които не го интересуваха, махна за чао и седна на стола. Стоях на вратата и го гледах, чакайки да довърши разговора си. По гащи, с големия корем и грезгав топъл смях. Смя се дълго на шегата отсреща, затвори телефона и сякаш за пръв път ме видя. Попита ме: „Ти как влезе в театъра?“, имайки предвид охраната долу. „През Входа...“, отговорих, без да мисля, и той продължи да ме гледа. „Знаеш ли, не ходи на консултациите преди изпита, ще те объркат. Да се видим направо там.“

Още за важните уроци

Всеки разговор със Стефан беше особено преживяване за нас. Имах чувството, че някакъв топъл, но и строг баща ни казва само най-необходимото, без да изпада в излишни обяснения и словоохотливост. Говореше спокойно, но и сгъстено за разлика от много преподаватели, които обичаха да слушат дълго звука на гласа си и да усещат вниманието на студентите. В средата на втори курс каза на мен и на още трима мои състуденти, че ако не направим нещо категорично за годишния ни изпит, ще се наложи да „прекрати мъките ни в тази академия с по една двойка“. Единият колега изпадна в дълбока криза, млъчеше с дни и се разплакваше без повод. Аз се забих в библиотеката, четях и търсех денонощно, докато не попаднах на пиесата „Ескориал“ на Мишел дьо Гелдерод. Направихме я. Мастъра ни гледа един ден преди публиката, не направи коментар. Сложи ни да закрием годишния изпит. На обсъждането на следващия ден нито ни похвали, нито ни критикува. Докато пишеше шестцифрите, каза само: „И внимавайте с амбициите от тук нататък“....

Безсмъртната обич към Мастъра

Баща ми ми се обади късно вечерта. Беше чул по телевизията, а знаеше, че не гледам телевизия. „Съжалявам, сине. Твоят Мастър си отиде.“ Произнесе го тихо, сякаш говореше на дете, което не иска да събуди или стресне. Каза го, като чели говори за собствен брат. Тогава разбрах колко ги обичам и двамата и колко съм бъркал, като съм пропускал да им го кажа.

Моят приятел и колега Стефан Мавродиев преди години ми каза следното: „Точно така... Умираш и продължаваш!“.

**Умираш и продължаваш.
Добра цел е това.**

Представянето на книгата ще бъде на 26.09 от 17:00 ч.,
ФКЦ, зала „Европа“

СЦЕНИ ОТ ЕДИН ФЕСТИВАЛЕН ЖИВОТ

Редакционен екип

Главен редактор: Деян СТАТУЛОВ

Отговорен редактор: Росен СПАСОВ

Редактори: Боян ЦЕНЕВ, Галина ЖЕКОВА, Елица МАТЕЕВА

Фотограф: Емилиян ЯЛЪМОВ

Дизайн и предпечат: Илиян УРУМОВ

Печат: Пасат Прес

Издава: Организационен комитет на „Златна роза“ 2022, НФЦ

